

Vēsture

Kapelānu dienesta tapšana un attīstība

Stacionārs „Gailezers”.

Slimnīcas dzimšanas diena ir 1979. gada 2. marts. Ņemot vērā Padomju Savienības noliegumu pret reliģiju tomēr minimāla garīgā un reliģiskā aprūpe tika veikta – aicinot garīdzniekus un vadot dievkalpojumus. 90. gados Latvijas atmodas laikā iniciatīvu garīgai aprūpei izrādīja gan Baznīcas, gan slimnīcas medicīnas darbinieki. 1994. gada nogalē Latvijas Romas Katoļu Baznīcas monsinjors priesteris A. Smelters vienojās ar slimnīcas vadību par laju organizācijas „Marijas leģions” apmeklējumiem pie pacientiem un dievkalpojumu norisi. Regulāros apmeklējumos iesaistījās Dominikāņu mūki, diakons G. Konstantinovs, priesteris J. Budkāns, priesteris A. Kazakevičs, priesteris Kristapovičs, priesteris A. Trapočka. Arī vēlāk Svētās Mises svinēja priesteri - I. Tolstovs, karmelītu tēvs S. Pjatrok, A. Keziks, A. Līcis, M. Zviedris u.c. „Marijas leģiona” māsas pēc nepieciešamības aicināja arī citu konfesiju garīdzniekus. Pacientu garīgajā aprūpē iesaistījās arī Latvijas Evaņģēliski Luteriskās Baznīcas mācītāji M. Sants, K. Žols, Dišlers u.c.

Arī nozīmīgos slimnīcas svētkos vadība apliecināja garīgo vērtību nepieciešamību. Tā 1999. gadā, svinot 15. gadu jubileju tuvējā luterāņu Biķera baznīcā, tika iesvētīts slimnīcas karogs.

No 1996. gada slimnīcā tika izveidota kapelāna štata vieta. Šo amatu sāka pildīt luterāņu diakonijas māsa Dace Parādnieka. No 2000. gada par kapelānu strādāja katoliete Angelina Sļadza. Viņas vadībā un ar slimnīcas vadības gādīgu atbalstu 2002. gada 25. janvārī tika atklāta slimnīcas kapela. Tās iesvētīšanā piedalījās visu Latvijas tradicionālo konfesiju pārstāvji. Kapelānei palīdzēja un aprūpē atbalstu sniedza, vadot lūgšanas kapelā katoļu māsas misionāres/oblātes Rita un Liliana no „*Pro Sanctitate*”.

No 2004. gada par kapelānu slimnīcā strādāja Betānijas Dominikāņu klostermāsa Katrīna (Anda Dzene). No 2005. gada par kapelānu tika pieņemta katoliete Inese Lūse. Tā kā Inese Lūse, kā dibinātāja, ņēma dalību 2005. gada septembrī Latvijas Profesionālo veselības aprūpes kapelānu asociācijas dibināšanā, tad likumsakarīgi arī slimnīcā tika vērsta uzmanība uz profesionālu kapelānu

integrāciju veselības aprūpē. Ņemot vērā slimnīcas lielo pacientu, mediķu un darbinieku skaitu bija skaidrs, ka viens kapelāns nevar sniegt profesionālu garīgo aprūpi. Klīniskās slimnīcas „Gaiļezers” vadība, galvenais ārsts Edvīns Platkājis, galvenā ārsta vietnieks Ēriks Kalniņš un galvenā māsa Regīna Barone, atbalstīja izveidot vēl vienu štata vietu. Ar 2007. gadu darbu slimnīcā uzsāka, līdz 2013. gadam, Metodistu baznīcas pārstāve Vizma Kaupuža. Slimnīcas vadība centās izprast un atsaucīgi uzņemt kapelānu izrādītās iniciatīvas garīgās aprūpes attīstībai slimnīcā – dievkalpojumu norises, dienesta izveidi, kapelas telpas maiņu u.t.t.

No 2014. gada uzsāk darbu slimnīcā luterāne Rita Otomere. Kā arī drīzumā uzsākas iekštelpu remonts un renovācijas. Rezultātā 2018. gada janvārī reizē ar Ambulatorās daļas renovāciju kapela iegūst jaunas, skaista, plašas un pacientiem ērti pieejamas telpas 2. stāva vestibālā.

Slimnīcas kapelānu kalpošanu ir atbalstījuši un atbalsta dažādu konfesiju pārstāvji un organizācijas. To starpā mākslinieki – Rūta Logina (dāvinot kapelai tekstilmākslas darbu „Tas Kungs ir mans gans”), Dina Ābele (dāvinot un izstādot mākslas darbus no sērijas „Tuvāk būt”), Mārtiņš Krūklis (izstādot mākslas darbus un atjaunojot sakrālos priekšmetus), Jānis Riķis (izveidojot mākslas darbu svečīšu dedzināšanai) u.c. Ar dažādiem izdevniecības materiāliem mūs atbalsta – Latvijas Evaņģēliski luteriskā Baznīca, Latvijas Romas Katoļu Baznīca, izdevniecība „Kala raksti”, Latvijas Bībeles biedrība, Aija Osmane, „Gideoni” u.c. Kā brīvprātīgie, apmeklējot slimniekus pirms dievkalpojumiem – laju organizācija „Marijas leģions”, Sv.Jēkaba katedrāles jaunieši.

Laikam ejot, slimnīcu skāra dažādas pārmaiņas. Tika apvienotas slimnīcas „Gaiļezers” ar slimnīcām „LOC”, „Biķernieki”, „Linezers”. Apvienotās slimnīcas ieguva jaunu nosaukumu - Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca (turpmāk RAKUS). Pārmaiņu rezultātā radās nepieciešamība apvienot visus slimnīcās strādājošos kapelānus. Ar RAKUS valdes (priekšsēdētājs Viesturs Boka, locekle Anita Slokenberga, loceklis Oskars Velmers) atbalstu un lēmumu 2010. gada augustā tika izveidota jauna struktūras vienība *Kapelānu dienests*. Par tās vadītāju tika iecelta Inese Lūse.

Ar 2012. gada aprīli RAKUS tika pievienotas slimnīcas „Latvijas Infektoloģijas centrs” un „Tuberkulozes un plaušu slimību centrs”. Dienestu

papildināja kapelānes - luterāņu evaņģēliste Kristīne Vanaga un luterāņu evaņģēliste Milda Klampe.

Stacionārs „Latvijas Onkoloģijas centrs”.

„LOC” garīgās aprūpes pirmsākumus noteikti var saistīt ar Paliatīvās nodaļas vadītāju dr. Vilni Sosāru, jo veidojot nodaļu tika izveidota arī kapela un pacientu aprūpē svarīgs akcents tika vērsts arī uz garīgo aprūpi. 1997. gadā, atverot nodaļu, tika noformēts kā štata darbinieks – kapelāns, luterāņu mācītājs Māris Sants. Pacientus brīvprātīgi apmeklēja arī katoļu priesteris Andrejs Trapočka. Līdzīgi kā stacionārā „Gaiļezers” arī „LOC” uzsāka kalpot katoļu laju organizācija „Marijas leģions” un tika uzsākti regulāri Latvijas Romas Katoļu Baznīcas dievkalpojumi un garīdznieku apmeklējumi pie pacientiem. Sv. Mises celebrēja un pacientus regulāri apmeklēja arhibīskapa norīkoti priesteri – pr. I. Tolstovs, pr. R. Birkavs. No 1998. gada par kapelānu strādāja luterāņu mācītājs Varis Bogdanovs. Ar 2010. gadu, izveidojot RAKUS *Kapelānu dienestu* par kapelānu uzsāka strādāt katolis, pēc profesijas ārsts, Juris Meijers. 2011. gada oktobrī pēc katoļu priesteri Ilmāra Tolstova iniciatīvas kapelā svinīgi tika uzstādīts tabernākuls. Turpmāk regulāri tika uzsāktas adorācijas katru nedēļu ceturtdien plkst. 15.00 – 16.00. Pēc kapelāna iniciatīvas un slimnīcas vadības atbalsta kapela 2012. gadā tiek papildināta ar jaunām svētgleznām un ziedu kompozīcijām.

Austrumu slimnīcas stacionāru reorganizāciju rezultātā Paliatīvā nodaļa tika pārcelta uz citām telpām un kapelai tika ierādīta ļoti skaista vieta pirmā stāva vestibilā. Tās iekārtošanā ņēma dalību arī māksliniece Dina Ābele, papildinot kapelas vizuālo izskatu ar eņģeļiem uz durvīm un vitražām uz logiem. 2014. gada 25. aprīlī kapela tika iesvētīta. Svinīgo svētbrīdi vadīja Rīgas sv. Jēkaba katedrāles katoļu priesteris Renārs Birkavs, Pārdaugavas Svētās Trijādības baznīcas priesteris Jānis, Rīgas Krusta ev. lut. draudzes mācītājs Ivars Jēkabsons. Ar kapelāna J.Meijera iniciatīvu tiek atjaunotas arī iknedēļas Vissvētākā Sakramenta adorācijas. Saistībā ar Hematoloģijas nodaļu pārcelšanu uz stacionāru „LOC” galvenais ārsts V.Krūmiņš 2016. gada jūlijā kapelai ierāda jaunu telpu otrā stāva vestibilā.

Tā kā stacionāri „Gaiļezers” un „LOC” ģeogrāfiski atrodas blakus dažādas aktivitātes stacionāriem ir kopīgas – dievkalpojumu svinēšana un brīvprātīgo atbalsts. Mākslinieces Dina Ābeles gleznu izstādes un dāvinājumi Paliatīvās aprūpes dienestā,

citām nodaļām. Draudžu un organizāciju atbalsts ar izdevniecības materiāliem un garīgo literatūru, u.c. labdaru aktivitātēm.

Stacionārs „Biķernieki”.

Padomju Savienības laikā, līdzīgi kā arī daudzās citās Rīgas slimnīcās, arī stacionārā „Biķernieki” minimāla garīga un reliģiska aprūpe notika pēc pacientu un tuvinieku iniciatīvas. 1997. gadā tika izveidota kapelāna štata vieta. Amata pienākumus pildīja Antra Anspoka (Škoba). Uz laiku aizvietošanas pienākumus pildīja Sanita Ceipe. Ar slimnīcas vadītājas A. Slokenbergas atbalstu 1999. gadā tika izveidota ekumeniska kapela. No 2006. gada līdz 2008. gadam par kapelāni strādāja katoliete Rita Tenisone. Lielāku uzsvāru aprūpē liekot uz Apdegumu centru un Gerantoloģijas nodaļu. Slimnīca uzsāka organizēt Ziemassvētku un Lieldienu dievkalpojumus. No 2009.gada līdz 2012. gadam par kapelānu strādāja adventistu baznīcas mācītājs Vilnis Latgalis. Piedzīvojot stacionāru apvienošanu Austrumu slimnīcā no 2010. gada par kapelānu uzsāka darbu Luteriskās baznīcas evaņģēliste Kristīne Vanaga, kura apvieno kalpošanu arī ar pamatdarbu stacionārā „Linezers”.

Stacionāra pacientu garīgo aprūpi ilgstoši atbalsta Latvijas Romas Katoļu Baznīcas laju organizācija „Marijas leģions”, Rīgas Krusta evaņģēliski luteriskā draudze u.c. Ar kapelānes K.Vanagas atbalstu un līdzdalību no 2014.g. 28. janvāra stacionārā atsāktas svinēt Svētās Mises. Liturģiju vada un apmeklē pacientus priesteris Renārs Birkavs.

Stacionārs „Linezers”.

Ņemot vērā slimnīcas statusu Padomju laikā, garīgās aprūpes vēstures priekšsākumus var meklēt no 90. gadiem, kad tā tika pārveidota par plašākai sabiedrībai pieejamu slimnīcu. Garīdznieku apmeklējumus organizēja pārsvarā paši pacienti vai slimnieku tuvinieki. Latvijas Profesionālo veselības aprūpes kapelānu asociācijas sertificēts kapelāns, ārsts Juris Meijers, uzsākot darbu slimnīcā, sāka pievērst medicīnas darbinieku uzmanību organizētai garīgās aprūpes nepieciešamībai. Ar tā laika slimnīcas vadītāja V. Boka atbalstu J. Meijera iniciatīva tika atbalstīta un slimnīcas vadība 2006. gadā izveidoja kapelāna štata vietu. Austrumu slimnīcas stacionāru reorganizācijas rezultātā 2016. gadā hematoloģijas nodaļas tiek pārceltas uz „LOC”.

Stacionārs „Latvijas Infektoloģijas centrs”.

„Latvijas Infektoloģijas centrā” (turpmāk – LIC) garīgajai aprūpei ir sena vēsture un tā sniedzas līdz 1891. gadam, kad tika dibināts LIC „priekštecis” Rīgas Leprozorijs. Rīgas Leprozorija ēku kompleksā ietilpa Evaņģēliski luteriskā baznīca (tagad Rūdolfas Virhova zāle) un Pareizticīgo lūgšanu nams, kuros notika svētdarbības un pacienti varēja saņemt garīgo un reliģisko aprūpi.

Mācītājs Frīdrihs Alberts Grīns (1859– 1906) bija iniciators Talsu Leprozorija dibināšanai Sasmakā (tagadējā Talsu novada Laidzes pagastā) 1896. gadā, līdz ar to pakāpeniski mazinājās nepieciešamība pēc Rīgas Leprozorija un 1937. gadā to slēdza, slēdzot arī leprozorija dievnamus.

1941. gadā Rīgas Leprozorijā ēkā izveido Rīgas Speciālo infekcijas slimību slimnīcu, kas ar dažādiem nosaukumiem turpina funkcionēt joprojām. Lai arī Padomju Savienības laikā oficiālā nostāja pret reliģiju bija negatīva, tomēr pēc pacienta vai viņa tuvinieku iniciatīvas dažādu konfesiju garīdznieki tika aicināti pie smagi slimiem pacientiem un minimāla garīgā un reliģiskā aprūpe tika nodrošināta.

2006. gadā LIC darbu uzsāk kapelāne, Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas evaņģēliste Kristīne Vanaga. 2007. gadā K.Vanaga saņem Latvijas Profesionālo veselības aprūpes kapelānu asociācijas sertifikātu, 2009. gadā Latvijas Ārstniecības Personu Profesionālo Organizāciju Savienības sertifikātu par tiesībām praktizēt kā profesionāls veselības aprūpes kapelāns un 2009. gadā reģistrējas Ārstniecības atbalsta personu reģistrā.

LIC unikalitāte balstās apstākļī, ka pacienti ārstējas no dažādām infekciju slimībām. Lai izvairītos no tālākas inficēšanās, pacientiem nedrīkst rīkot kopējas aktivitātes - dievkalpojumus, svētbrižus, ierīkot kapelu. Kapelāna darbs LIC galvenokārt ir saistīts ar individuālu kontaktu ar pacientu, viņa tuviniekiem un personālu.

Stacionārs „Tuberkulozes un plaušu slimību centrs”.

Kapela stacionārā tika atklāta pirms 15 gadiem – 1997. g. 12. novembrī. To iesvētīja priesteris Andrejs Trapučka.

Bet doma par kapelas nepieciešamību radās stacionāra laborantei Skolastikai Šurillo. Neliels ieskats viņas stāstījumā.

Svētceļojumā Izraēlā 1997. gadā pēc vesperu dziedājumiem pie Galilejas ezera notika arī sarunas par piedzīvoto, par sava uzdevuma vaicāšanu Dievam lūgšanā un tā apzināšanu. Pēc divām dienām nākusi skaidra atbilde: atver slimnīcā kapelu! Bija bažas par šā aicinājuma īstenošanu. Bet slimnīcas vadība bija pretimnākoša, arī darbinieki nāca talkā – saimniecības daļas vadītājs atbrīvoja savu tikko izremontēto kabinetu kapelas ierīkošanai; nelielu, bet vietā, kas visiem pieejama – vestibilā; krucifiksu izgriezta Jāzepts Skutāns; altāri pagatavoja ārsta Enkuzena dēls; skulptūras iegādātas un vestas no Polijas, Viļņas, Fatimas.

Svēto Misi sešus ar pusi gadus noturēja tēvs Andrejs Trapučka, pēc laborantes iniciatīvas darbojās arī lūgšanu grupa. Pēc dažu gadu pārtraukuma kapelā Svēto Misi noturējuši vairāki priesteri no Rīgas Metropolijas Romas katoļu Garīgā semināra.

Kapelā veiktas kristības, aizlūgšanas, lūgšanas, uzklausītas grēksūdzes; bet klusumā Dieva priekšā pacienti tikuši uzrunāti izdarīt kādus kardinālus lēmumus, piem., kāda ticīga sieviete grūtā dzīves situācijā sapratusi, ka nav jāveic aborts.

No 2005. gada līdz 2009. gadam stacionārā par kapelāni strādāja katoliete Lāsma Aleksandrova.

Kopš 2010. gada novembra par kapelāni strādā luterāne un evaņģēliste Milda Klampe. Kapela atvērta katru darba dienu, Svētā Mises notiek katra mēneša ceturtajā trešdienā, galvenokārt kalpojuši priesteri Ilmārs Tolstovs un priesteris Gaitis Dubults. Svētās Mises apmeklē arī apkārtnes katoļu draudžu iedzīvotāji, par kapelas kārtību astoņu gadu ilgumā rūpējas Ausma Rudziša.

Baznīcas gada lielajos svētkos – Ziemassvētkos, Lieldienās – tiek noturēti ekumeniski dievkalpojumi, tajos kalpojuši: katoļu priesteris I. Tolstovs, pareizticīgo baznīcas tēvs Andrejs, luterāņu mācītāji A. Bite, O. Skrodelis, luterāņu evaņģēliste M. Klampe, adventistu mācītājs V. Latgalis; muzicējis koris „Madara”, diriģents I. Kalniņš.

Pacientiem ir bijusi arī iespēja apmeklēt pretsmēķēšanas nodarbības reizi gadā, tās vadījis adventistu mācītājs V. Latgalis.